

SVIOFs Yttrande till Samhällsbyggnadsnämnden vid Kalmar kommun, avseende samrådsförslag till ny översiktsplan för Kalmar 2035-2050, kommun del Rockneby-Skäggenäs.

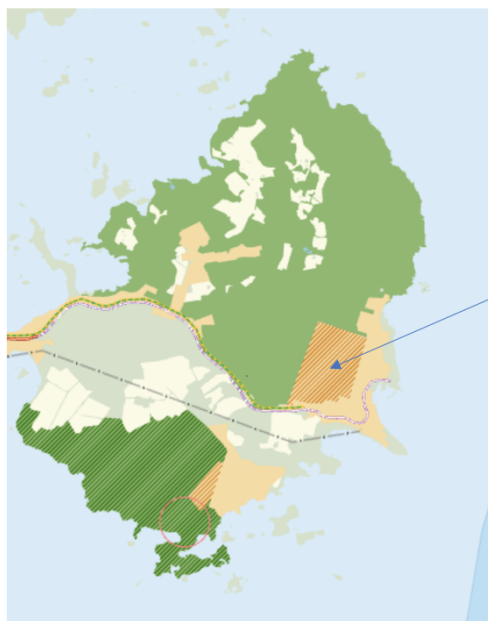
OM SVOIF

Skäggenäs bygdegårdsförening – SVOIF, är en medlemsorganisation med hemvist på Skäggenäshalvön i Kalmar kommun. Medlemsmatrikeln omfattar drygt 330 familjer. SVOIF bildades med anledning av Sydkrafts planer på en ny kraftledning över Skäggenäs. Genom åren har SVIOF varit engagerad i en rad samhällsfrågor som påverkat Skäggenäs, exempelvis restaurering av Dragkanalen, morgonutbärning av tidningar, hastighetsbegränsningar och planfri korsning över E22 vid Rockneby, utökade bussförbindelser samt framdragande av fiberkabel på halvön mm. Utöver frågor som rör utvecklingen av Skäggenäs, bedriver SVOIF ett stort antal sociala aktiviteter för barn, unga och vuxna. Exempel på sådana aktiviteter är knattedisco, löploppet Skäggenäsrundan, bokcirklar, pubaftnar mm. SVIOF har en egen bygdegård inklusive festplats, utegym, motorikbana, boulebana mm vid Sanna som ligger centralt på halvön. Skäggenäs bygdegårdsförening utsågs till Årets lokala utvecklingsgrupp 2020, av organisationen Hela Sverige ska leva. Ytterligare information om SVIOF går att läsa på föreningens hemsida: www.svoif.se

SVOIF 	<i>Process</i>	<i>Document name</i> Yttrande om förslag till översiktsplan för Skäggenäs				
<i>Original name</i> Yttrande om förslag till	<i>Original date</i> 2021-07-09	<i>Proj no/Cost centre</i>	<i>User</i> Exploateringsgruppen SVOIF	<i>Modified</i> 2021-07-09	<i>Version</i> 0.0	<i>Page</i> 1 (8)

SAMMANFATTNING OCH FÖRSLAG

I Kalmar kommuns samrådsförslag till ny Översiktsplan går att läsa nedanstående text i anslutning till det område som är markerat väster och norr om Revsuddens by. Området var även uppe till särskild diskussion vid digitalt samrådsmöte den 8 juni 2021.

Beskrivning

Områden med större potential för utveckling av bostäder och samhällsservice. Utveckling kan prövas genom ny exploatering, komplettering eller omvandling. Vid utveckling är det viktigt att mindre parker och grönstråk bibehålls, förstärks eller nyskapas. Områden kan även innehålla verksamheter och andra aktiviteter som fungerar tillsammans med bostäder, till exempel handel och kontor. Ett förändrat klimat kan komma att påverka den bebyggda miljön och ska beaktas och hanteras vid eventuell utveckling.

Specifik information

Inom Korsgården 1:3 anses natur-, kultur och friluftsvärdena vara mycket höga varför det inte är lämpligt med omfattande bebyggelseutveckling. Endast en mindre och till området anpassad bebyggelseutveckling bedöms kunna ske.

Med anledning av föreslagen text, vill SVOIF framföra följande:

- SVOIF är starkt kritiska till vad som anges i stycket under "Beskrivning" ovan.
- SVOIF håller med planförfattaren om texten "Inom Korsgården 1:3 anses natur-, kultur-, och friluftsvärdena vara mycket höga....",
- SVOIF är däremot mycket negativa till meningen "Endast en mindre och till området anpassad bebyggelseutveckling bedöms kunna ske".

SVOIF önskar att texten korrigeras enligt nedanstående förslag.

Förslag

Område med mycket höga natur-, kultur- och friluftsvärden. Området innehåller viktiga geologiska bevis för Östersjöns utvecklingsstadier under postglacial tid. Stor vikt bör därför läggas vid att överlämna dessa bevis orörda, till kommande generationer. Skogen är i flera avseenden unik och bör klassas som Skyddsvärd. Området avsätts för natur-, kultur och friluftsliv.

Som stöd för ovanstående förslag anför SVOIF följande åtta (8) saksäl, vilka utvecklas i senare i detta yttrande:

1.	Geologin	5.	Trafiksituationen längs Revsuddevägen
2.	Fornminnen	6.	Tillgänglighet till Kalmarsund
3.	Skogen	7.	Allmän service och förskola
4.	Naturvårdens riksintressen	8.	Samrådsförfarandet

SVOIF 	Process	Document name				
Original name	Original date	Proj no/Cost centre	User	Modified	Version	Page
Yttrande om förslag till	2021-07-09		Exploateringsgruppen SVOIF	2021-07-09	0.0	2 (8)

FÖRDJUPNING

1. Geologin

När den senaste inlandsisen drog sig tillbaka för 14 000 år sedan, avsatte Bäckeboåsens isälv troligen extra mycket material på det restberg av kvartsit som utgör stommen till Skäggenäs. Kvartsiten förknippas oftast enbart med Alkullaberget, men den går idag på mer än 30 platser och har på många ställen styrt var strandvallarna ska ligga.

Det som så småningom blev Östersjön, bildades när isen smälte. Miljön har växlat från smältvattensjö till Atlandvik till insjö till brackvattenhav. De olika miljöerna har givit upphov till olika namn på Östersjöns föregångare. Dessa föregångare har lämnat olika avtryck på Skäggenäs.

Baltiska issjön var den första av föregångaren till Östersjön. När isen drog sig tillbaka, stod dess nivå cirka 80 m över dagens havsnivå. Formerna på det blivande Skäggenäs mjukades troligen till av 2 500 år som havsbotten innan en dramatisk sänkning av vattennivån på 25 m, gjorde Skäggenäs till en ö. Vid denna tidpunkt bildas Yoldiahavet. Ungefär halvvägs in i den dräneringen drabbades Skäggenäs av en storm som skapade både vallar och strandhak runt Bäckeboåsens krön, cirka 30 m över dagens havsnivå. Detta bekräftade Jan Mikaelsson vid en geologivandring.

Under Yoldiahavet var Skäggenäs temporärt en halvö innan vattennivån åter steg. Nästa utvecklingsstadie, Ancylussjön, bildade på 400 år halvöns mäktigaste klapperstensvallar, 18-20 m över dagens havsnivå. Mindre känt är att Ancylusvallen även spolade bort stora delar av Bäckeboåsen och skapade upp till 9 m höga abrasionsbranter, genom vågerosion, vid åsens båda krön. Dessa benämns idag Bröhättebacken och Jättefågår'n. För 10 300 år sedan hittar Ancylussjön ett nytt utlopp till Atlanten och vattennivån sjunker snabbt ned mot dagens nivå. Littorinahavet tar över för knappt 10 000 år sedan, med ett betydligt lugnare tempo. Littorinahavet når maxnivån 14 m över dagens vattennivå, för 6 000-7 000 år sedan då huvudvallen bildades. På två ställen på halvön finns mellanvallar, ca 2 m högre, som troligen skapades av extra hårt väder under Littorinatiden.

Innan området mitt emot gården Rev bebyggdes, fanns där ett unikt klapperstensfält, Stengärde, som troligen bildats av Limneahavet. Spår av hela det här förloppet, utom Yoldiahavet och Limneahavet, kan hittas i det berörda området.

När det gäller specifikt Ancylussjön och Littorinahavet utgör Skäggenäs en unik lokal för att med egna ögon kunna se och förstå hur dagens Östersjö en gång har bildats och formats. Runt halvön löper de historiska strandvallarna, Ancylusvallen och Littorinavallen, på olika höjd över dagens vattennivå. Med endast grundläggande kunskap om dessa geologiska formationer, ökar förståelsen för exempelvis hur den Skandinaviska halvön är befolkad och utvecklad till vad den är idag. Torrlagda Bält och Öresund, gjorde det möjligt att ta sig till fots från kontinenten och börja bostätta sig i våra ogästvänliga trakter.

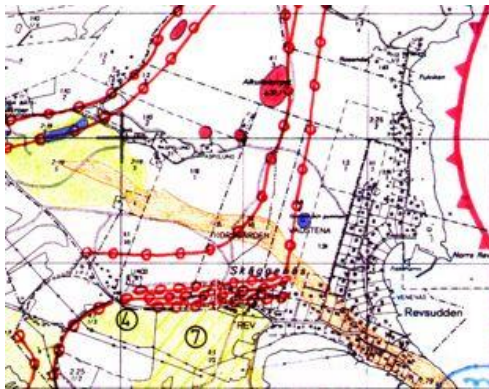
Strandvallarna från Ancylussjön och Littorinahavet bör överlämnas i orört skick till kommande generationer. Att gömma delar av dessa under husgrunder eller i värsta fall schakta bort delar av vallarna skulle innebära ett oförsvarligt brott inför våra barn och barnbarn.

Vi tolkar att markeringen på kartan gäller både Korsgården 1:3 och Vadstena 1:34, 1:3.

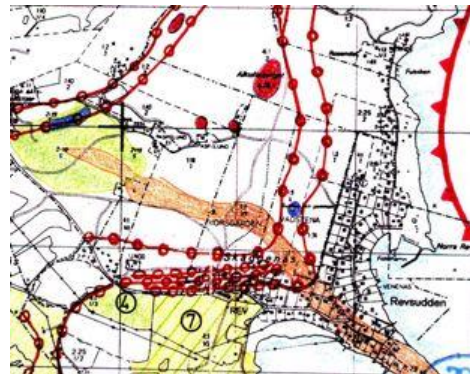
Vadstenaskiften blev ju obegripligt klassade som möjliga att bebygga i Områdesplanen från 1993, trots att Littorinavallen löper genom båda två. Det beslutet fattades troligen utifrån den ursprungliga "4B-kartan" daterad 1992-06-02 där strandvallarna var inritade alldeles för långt västerut, vilket påtalades av både SVOIF och Länsstyrelsen. Den reviderade versionen från 1993-04-05 är rätt i det

SVOIF 	Process	Document name Yttrande om förslag till översiktsplan för Skäggenäs				
Original name Yttrande om förslag till	Original date 2021-07-09	Proj no/Cost centre	User Exploateringsgruppen SVOIF	Modified 2021-07-09	Version 0.0	Page 3 (8)

området, men ingen tänkte tydligen på att borde påverkat ett tidigare beslut. Tyvärr gjordes ingen total översyn av strandvallarnas placering, så på andra ställen kvarstår stora fel i placeringen.

Felaktig karta från 1992

Reviderad karta från 1993

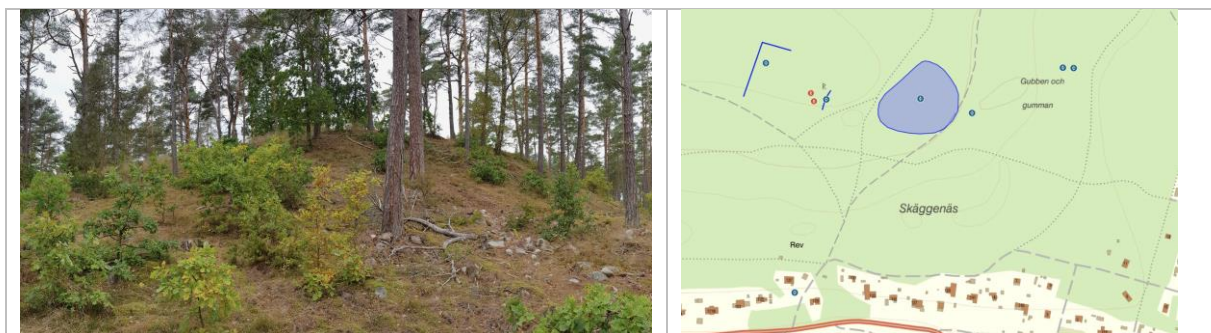
För att undvika ytterligare misstag, typ de 4 fastigheter på Bodabacke som i första förslaget i princip hamnade på Ancylusvallen av nämnda anledning, är det viktigt att kartmaterialet är rätt och att kunskapen om vallarna höjs. Stenmurarna i Drag verkar ha bättre skydd, trots att de är skapade av mänsklig hand, mycket yngre och inte särskilt unika.

2. Fornminnen

I anslutning till den 26,5 m höga höjden enligt nedanstående bild och kartutsnitt, låg den så kallade Jättefågår'n. Den troliga placeringen är väster om höjden, mellan den inrasade jordkällaren och den fossila åkern väster om skogsvägen. Där finns också låga stenmurar från någon form av hägnad och sex odlingsrös. Ytterligare fem rösen, vars placering eller utformning tyder på annan användning eller ursprung, finns på höjderna på båda sidor. Riksantikvarieämbetets kartering av området är ofullständig och gamla kartor ger få ledtrådar. Ytterligare kartering är önskvärd. Enligt folksägen finns det skilda historier om de människor som har befolkat platsen, samt bakgrunden till platsens namn. Gemensamt för historierna är dock att djurhållning har skett på platsen.

Geologiskt har platsen och dess närområde nästan allt som den postglaciala tiden kan erbjuda. Själva höjden är en årskulle på Bäckeboåsen, som bildats på sommaren när glaciärvsmältningen och materialtransporten var störst. Med hjälp av liknande årskullar, väster om Rockneby, har geologen Lars Rudmark beräknat inlandsisens reträtt till knappt 150 m/år.

SVOIF anser att fornminnen bör hanteras med varsamhet, även om tidshorisonterna skiljer avsevärt jämfört med geologiska minnesmärken.

SVOIF 	Process	Document name				
		Yttrande om förslag till översiktsplan för Skäggenäs				
Original name	Original date	Proj no/Cost centre	User	Modified	Version	Page
Yttrande om förslag till	2021-07-09		Exploateringsgruppen SVOIF	2021-07-09	0.0	4 (8)

3. Skogen

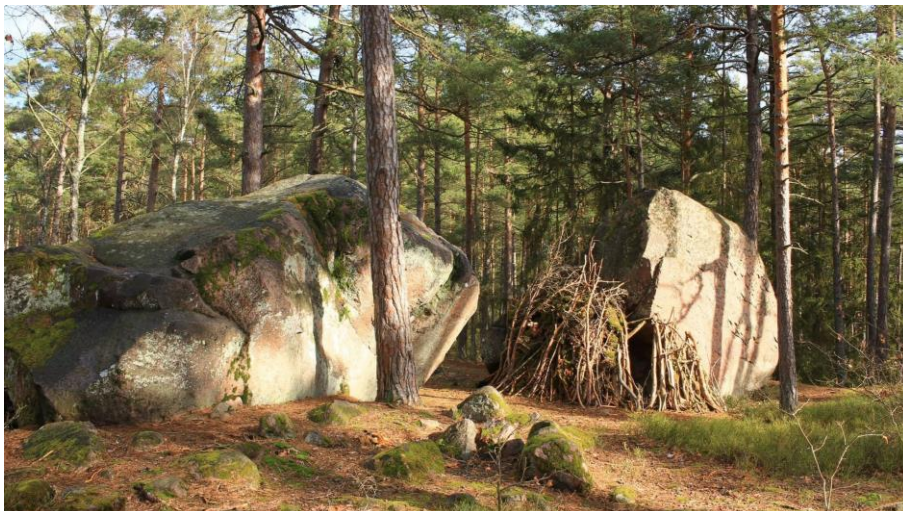
Delar av den skog som ingår i det utpekade området på sidan 2 ovan, är så kallad skyddsvärd skog enligt överenskommelse mellan markägaren och Länsstyrelsen. SVOIF föreslår att dessa områden utökas till att omfatta hela det markerade området.

Som skäl anförs den rikliga förekomsten av geologiska lämningar i områden, kombinerat med att Skäggenäs är ett så kallat "Naturvårdens riksintresse". Mer om detta under punkt 4 nedan.

Utöver dessa aspekter, anser SVOIF att även kommande generationers Skäggenäsbor samt andra med intresse för rörligt friluftsliv, ska kunna uppleva att vandra i en pelarsal som den på bilden nedan.

SVOIF anser även att kommande generationer ska få uppleva flyttblocken "Gubben & Gumman" i dess naturliga miljö, vilken är skogen. Gubben och Gumman fick sin nuvarande placering när Bäckeboåsen bildades för 14 000 år sedan på botten av Baltiska issjön. Flyttblocken hamnade på platsen, antingen direkt vid glaciärkalvningen eller senare som infrusen last i strandande isberg.

SVOIF 	Process	Document name Yttrande om förslag till översiktsplan för Skäggenäs				
Original name Yttrande om förslag till	Original date 2021-07-09	Proj no/Cost centre	User Exploateringsgruppen SVOIF	Modified 2021-07-09	Version 0.0	Page 5 (8)

4. Naturvårdens riksintressen

Skäggenäs är ett så kallat "Naturvårdens riksintresse". Områden med betydande nationella värden för naturvård respektive friluftsliv ska klassas som riksintressen enligt naturresurslagen. Områden av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller för friluftsliv ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Naturvårdsverket avgör vilka områden som är av riksintresse för naturvård respektive friluftsliv. Områdena brukar även betecknas som riksobjekt. I Kalmar län finns 83 områden av riksintresse för naturvården. Ett mindre antal av dessa är belägna i Kalmar kommun, men Skäggenäs utgör alltså ett sådant område. Ytterligare information går att läsa i volymen "Natur i Östra Småland", utgiven av Länsstyrelsen i Kalmar Län.

Mot bakgrund av att Skäggenäs är klassat som riksintressen enligt naturresurslagen, bör all exploatering på halvön ske med största varsamhet och omsorg. Speciellt bör det utpekade skogsområdet på sidan 2 i detta yttrande, därför avsättas för natur-, kultur- och friluftsliv.

5. Trafiksituationen längs väg 592, Revsuddevägen

I Kalmar kommuns översiktsplan från 2013 framhålls att en gång- och cykelväg längs Revsuddevägen är angelägen. I Kalmar kommuns förslag till översiktsplan för 2035-2050 konstateras att det fortfarande inte finns några gång- och cykelvägar på Drag och Skäggenäs eller mellan Skäggenäs och Rockneby.

Samtidigt är det glädjande läsning att Kalmar kommun på flera ställen i förslaget till Översiktsplan efterlyser en trafiksäker lösning längs väg 592. Detta är ett projekt som Kalmar kommun och Trafikverket äger tillsammans. SVOIF har under lång tid uppvaktat berörda parter för att få till stånd en byggnation av en separat gång- och cykelväg.

Väg 592 är högt belastad av pendlartrafik, nyttotrafik, trafik från de jordbruksföretag som är verksamma på halvön samt trafik till och från Skäggenäs tre campingplatser och den kommunala badplatsen. I tillägg är det många som fritidsåker både med cykel, motorcykel och bil på väg 592. Kalmar kommun konstaterar att "Fotgängare och cyklister måste använda sig av huvudvägen där, de

SVOIF 	Process	Document name Yttrande om förslag till översiktsplan för Skäggenäs				
Original name Yttrande om förslag till	Original date 2021-07-09	Proj no/Cost centre	User Exploateringsgruppen SVOIF	Modified 2021-07-09	Version 0.0	Page 6 (8)

samsas om utrymmet med motorfordon för att ta sig till och från halvön. Vägen är idag 5,5 meter bred.”

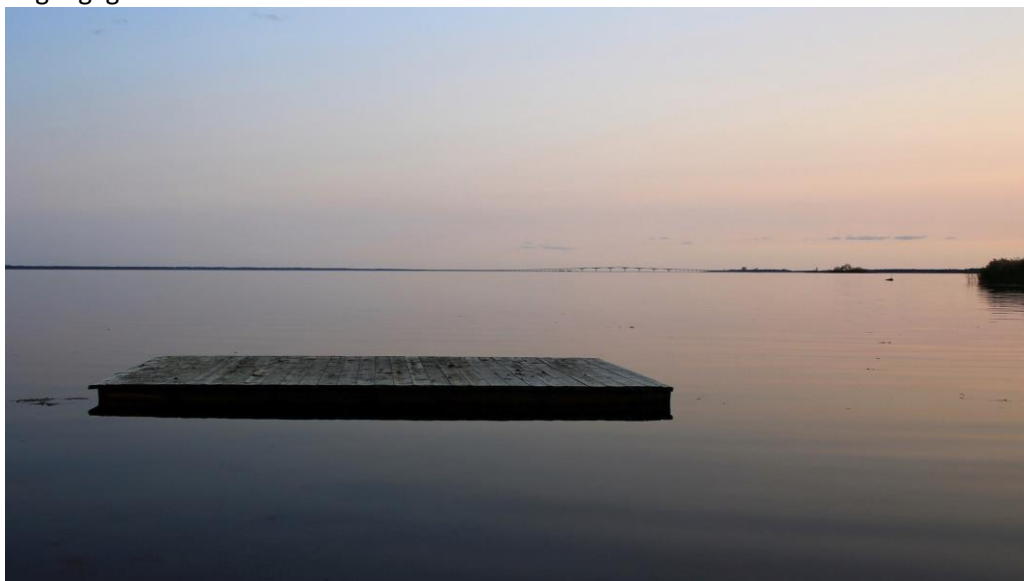
Trafikmängden överstiger redan i dagsläget, under stora delar av året, den nivå som är lämplig för en bymiljöväg. Översiktsplanens förslag till exploatering kommer att försämra trafiksäkerheten ytterligare. SVOIF anser därför att Kalmar kommun, redan nu, ska anlägga en separat gång- och cykelväg mellan E22 vid Rockneby och hamnplanen vid Revsudden.

6. Tillgänglighet till vatten (Kalmarsund)

Det som utmärker Skäggenäshalvön är dess närhet till skog och hav. Det är därför högst sannolikt att den som bosätter sig på Skäggenäs har intresse för skogs- och sjöliv. Verkligheten är dock att det är relativt svårt att nå fram till vattnet, för de som har intresse för bad- och båtliv. Huvuddelen av mark med vattenkontakt är i privat ägo. Skäggenäs enda kommunala badplats finns på Enerevet vid Norra dragviken. I takt med tilltagande diskussioner om hälsoeffekterna av ett bad i Norra dragviken, har badgästerna sökt sig längre österut på Skäggenäs.

På Revsudden finns i princip endast en möjlighet till bad, nämligen på ”Prästrevet” öster om Vågbrytaren/Hamnpiren i Revsuddens hamn. Stranden tillhör dock hamnföreningen, en ekonomisk förening med privata medlemmar. Många söker sig till Södra Rev för att bada. Strandremsan ingår i de ägor som tillhör Revs gårds, men arrenderas ut till de privata bostadsfastigheter som ligger längs stranden. Bryggorna är uppförda och förvaltas av privatpersoner. En kort sträcka om cirka 50 m från Eons ställverk och österut, arrenderas av Revsuddens Strandbadsförening. Föreningen har cirka 100 medlemmar, som gemensamt bekostar strandens skötsel. Den brygga och badflotte som ligger inom området har finansierats helt genom donationer av föreningens medlemmar. Trycket på den lilla strandremsan är högt under fina sommark dagar från såväl medlemmar som icke medlemmar. De sistnämnda utnyttjar stranden med stöd av allemansrätten. Många badgäster leder till slitage och nedskräpning. Detta ger i sin tur upphov till irritation bland ansvarstagande medlemmar i Strandbadsföreningen, som får stå för städning och reparationer. En högre belastning av stranden, jämfört med idag, är inte möjlig.

Innan beslut fattas om ytterligare exploatering på Skäggenäs, måste kommunen ta ett ansvar för tillgängligheten till Kalmarsund avseende bad- och båtliv.

SVOIF 	Process	Document name Yttrande om förslag till översiktsplan för Skäggenäs				
Original name Yttrande om förslag till	Original date 2021-07-09	Proj no/Cost centre	User Exploateringsgruppen SVOIF	Modified 2021-07-09	Version 0.0	Page 7 (8)

7. Allmän service och förskola

Genom historien har det funnits speceributik, gästgiveri, kiosk mm på Skäggenäshalvön. Idag ligger närmaste matbutik i Rockneby, cirka 10 km från Revsudden. Även förskola och skola saknas på Skäggenäs, men finns i Rockneby.

Coronapandemin har inneburit helt andra sätt att arbeta. Det är troligt att de som har möjlighet, även efter pandemin, kommer att utföra sina arbetsuppgifter i hemmet några dagar i veckan. Barnen kommer däremot behöva vara fysiskt närvarande i såväl förskola som skola. Att transportera barn tur och retur 10 km enkel riktning varje dag, är på sikt ingen lösning som är försvarbar ur ett hållbarhetsperspektiv.

Med planläggning för nya bostäder, följer även ett krav på ansvar för service och förskola. På samma sätt som för "Trafiksituationen längs Revsuddevägen" samt "Tillgänglighet till vatten (Kalmarsund)" bör Kalmar kommun ta ansvar genom att skapa förutsättningar för allmän service och förskola i översiktsplanen. Detta måste ske i samma takt som för planläggning av nya bostäder.

8. Samrådsförfarandet

Syftet med de lagfästa processer som gäller för framtagande av översiktsplaner och detaljplaner inom en kommun är att de som långsiktigt påverkas av hur planen utformas, även ska ha möjlighet att påverka innehållet i planen. Med mindre nationella varianter är det på detta sätt det fungerar i alla länder med utvecklat demokratiskt statskick.

Kalmar kommun må ha kungjort granskningen av förslag till översiktsplan i laga ordning, men det är ett faktum att få personer hade nåtts av kungörelsen. Ett digitalt samrådsmöte genomfördes via MS Teams den 8 juni, med endast en handfull sakägare närvarande i realtid. Samrådsmötet har visserligen gått att se via Youtube i efterhand, men då har det självfallet inte gått att framföra frågor eller synpunkter.

Att döma av diskussionerna i Skäggenäsgrupper på sociala medier, skulle intresset ha varit stort för ett fysiskt samrådsmöte exempelvis vid SVOIFs bygdegård på Sanna. Exploateringsgruppen inom SVOIF har framfört önskemål till Kalmar kommuns planchef Magnus Juhlin om att åtminstone genomföra ett fysiskt informationsmöte på nämnda plats under sommaren. Detta skulle vara ett sätt för kommunen att få klargöra fakta och minska ryktesspridning.

Av oklara skäl har Magnus Juhlin avböjt denna önskan. SVOIF anser att detta besked är olyckligt och anmärkningsvärt.

Exploateringsgruppen vid Skäggenäs bygdegärdförening – SVOIF

Bengt Olsson

Per Jonsson

Per Strand

Ulf Palmberg

SVOIF 	<i>Process</i>	<i>Document name</i> Yttrande om förslag till översiktsplan för Skäggenäs				
<i>Original name</i> Yttrande om förslag till	<i>Original date</i> 2021-07-09	<i>Proj no/Cost centre</i>	<i>User</i> Exploateringsgruppen SVOIF	<i>Modified</i> 2021-07-09	<i>Version</i> 0.0	<i>Page</i> 8 (8)